

RDEČI PRAPOR

Glasiło jugoslovanske socialne demokracije.

Izhaja v Ljubljani vsaki torek, četrtek in soboto.

Naročnina za avstro-ogrske kraje za celo leto 14 K, za pol leta 7 K, za četrť leta 3-50 K, mesečno 1-20 K; za Nemčijo za pol leta 7-90, za četrť leta 4 K; za Ameriko za pol leta 9-50 K za četrť leta 4-80 K.

Posamezna številka 13 w.

Reklamacije so poštnine prost. Ne frankirana pisma se ne sprejema. Rokopisi se ne vračajo, inserati. Enostopna petit-vrsten (širina 85 mm) za enkrat 30 vin., večkrat po dogovoru.

37. šteř.

V Ljubljani, v torek, dne 27. aprila 1909.

Leto XII.

Prvi majnik je delavski praznik!

NASLOVA: Za dopise in rokopise za list: Uredništvo »Rdečega Prapora«, Ljubljana. — Za denarne pošiljateř, naročila na list, reklamacije, inserate i. t. d.: Upravištvo »Rdečega Prapora«, Ljubljana, Dunajska cesta šteř. 20.

Socialno zavarovanje v odseku.

Državnozbornski odsek za socialno zavarovanje je imel v petek, 23. aprila, sejo, ki jo je vodil načelnikov namestnik sodrug Eldersch. Od vlade je bil navzoč minister za notranje zadeve baron Haerdtl, sekcijski načelnik dr. vitez Wolf in mnogo uradnikov. Začela se je generalna debata o vladnem načrtu socialnega zavarovanja. Poročevalec je bil poslanec dr. Drexel, ki si je prihranil lastno delo na ta način, da je čital poročilo, katero so bili izdelali pri vladi.

Kot prvi govornik v debati se je oglašil poslanec sodrug Eldersch.

Priznal je, da obsega načrt o socialnem zavarovanju veliko delo. Vpeljava zavarovanja za starost in onemoglost odgovarja davni želji delavstva. Vendar se pa ne more prezreti, da vzbuja načrt vlade težke pomisleke. Predlogi vlade, kolikor se nanašajo na preuredbo že obstoječih zavarovalnih panog (bolniškega, nezgodnega), so zadeli v vseh prizadetih krogih brez obzira na politično strankarstvo na odločen odpor. Glavna napaka tiči v organizatorični in finančni zvezi zavarovanja delavcev z zavarovanjem samostalnih. Izdelal se je načrt zavarovanja za samostalne na prenačljen način. Socialni demokratje priznavajo, da je zavarovanje samostalnih potrebno in da ga je smatrati kot zahtevo humanitete. Ampak če se združita obe panogi zavarovanja, se škoduje obema. Zavarovanje samostalnih je po vladnem načrtu zelo borno. Vladna osnova ima samo dva rentna razreda, ki sta v enaki vrednosti s prvima meznima razredoma delavcev. Povrh je še onemogočena samostalna uprava te zavarovalne panoge samostalnim.

Čeprav pridejo štiri milijoni zavarovancev v poštev, je vendar krog oseb, za katere velja zavarovanje, vse preozek. V primeri s Körberjevim načrtom je to, kar daje zavarovanje za onemoglost, znatno znižano, nasprotno pa so doneski zvišani za 20 odstotkov. To ne prihaja le odtod, da so všeti tudi poljedelski delavci, ampak tudi od zveze z zavarovanjem samostalnih. Pripravljeni smo, nositi bremena za deficit pri zavarovanju poljedelskih delavcev, odločno se pa moramo zavarovati, da se nam hoče natovoriti neizogibni deficit iz zavarovanja samostalnih. Z ozirom na deficitno gospodarstvo dežel je tudi povsem izključeno, da bi te kaj doprinesale za izpopolnitev zavarovanja.

V organizatoričnem pogledu se mora grajati, da bi samostalni lahko vplivali na reči, ki se jih nič ne tičejo in da si hoče tudi vlada zagotoviti vse preveč vpliva. Državnih doneskov ne daje birokracija. Venomer se zahtevajo enotne blagajne; vlada pušča sedanjó organizacijo bolniških blagajn, pa vpeljuje še okrajni urad, ki je naglemu uradovanju bolniških blagajn le na poti. Ustanovitev okrajnega urada pomeni dvojno evidenco, dvojni predpis doneskov, ker mora bolniška blagajna revidirati predpise. Okrajni uradi podraže upravo brez potrebe za 15 do 20 milijonov kron;

socialno zavarovanje ne more imeti namena, da podražuje upravne stroške v neizmernost.

Na to je minister Haerdtl polemiziral z Elderschom. Dejal je, da se zavarovanje za starost in onemoglost ne sme vpeljati enostransko v prid delavstvu, da torej ne sme prezreti vsaj tako velike potrebe po zavarovanju v širokih krogih samostalno pridobivajočih. Ločena rešitev zavarovalnega vprašanja za delavce na eni, za samostalne na drugi strani, ni priporočljiva. Zlasti če bi se morale vršiti obsežne preiskave za zavarovanje samostalnih, bi bila edina posledica, da bi se to zavarovanje odgodilo na nedoločeno dobo. Ločena uredba zavarovanja za samostalne in nesamostalne bi bila seveda mnogo dražja kakor skupna organizacija. Okrajni uradi se predlagajo zato, da bi se uprava, ki povzroča že zaradi obsežnosti zavarovanja velike stroške, uredila čimbolj po ceni. Če bi se hotela zgraditi lokalna organizacija na podlagi bolniških blagajn, bi bilo treba močno poseči v doseđanje bolniškoblagažniško organizacijo, ki se je že vživela. Koncentriranje pripravljanih poslov pri okrajnem uradu daje tudi možnost, da se dovoli delodajalcem primeren vpliv na oskrbovanje teh poslov.

Dr. Okunievskij (Rusin) pravi: Z ozirom na razmere v Galiciji in v Bukovini je potrebna velika paznost, če se hoče zavarovanje samostalnih razširiti tudi na družinske člane. Po točnih računih bi moral načelnik družine, ki šteje tri glave, plačati 32 kron na leto. To je preveliko breme, če se pomisli, da se še ni moglo vpeljati prepotrebno zavarovanje proti ognju zaradi prevelikih stroškov.

Selitz (socialni demokrat) omenja v polemiki z ministrom Haerdtlom, da se je socialna demokracija vedno potegovala tudi za zavarovanje samostalnih. Pač pa se mora tudi ta zavarovalna panoga prav tako kakor delavsko zavarovanje temeljito pripraviti. Kakšne posledice ima prenačljeno zakonodajstvo, se zdaj z grozo opaža na penzijskem zakonu za takozvane privatne uradnike, katerega ne odobrava nihče več izmed prizadetih, razven če je osebo interesiran pri upravi. Če je minister tako z vrha izjavil, da je anketa, ki jo priporoča poslanec Eldersch za zavarovanje samostalnih, nepotrebna, češ, da je vladi itak že vse znano, so mu izjave poslanca Okunievskega menda temeljito pojasnile, da ni tako. Glede na samostalniško zavarovanje ni takorekoč nobenega pripravljaneđ dela, ker se je v par mesecih na prenačljen način vkrpalo v gotovi zakon. Da dvojno delo, ki bi ga imeli opravljati bolniška blagajna in okrajni urad, ne bi zvišalo upravnih stroškov, tega ne verjame ministru nihče. Resnica je, da se hočejo uradi ustanoviti iz političnih razlogov in da ostanejo proti tej tendenci seveda brez vspeha vsi stvarni argumenti, katere so navajali strokovnjaki tudi iz krogov najodličnejših nasprotnikov delavstva. Ministrove opazke o obratnih bolniških blagajnah se morajo kar najodločneje odkloniti. Te blagajne, ki so pogostoma popolnoma zakotne, spravljajo v nevarnost obstanek krepkih bolniških blagajn. Da hoče vlada v nasprotju s prvotnim načrtom trpeti take blagajne tudi tedaj, če nimajo niti 500 članov, kaže čudno uslužnost pred gotovimi podjetniki in objektivnost vlade, katero je zatrjeval minister, se kaže v čudni svet-

lobi. Če bi se hotela vlada rešiti politično-strankarskih obziróv in sledila samo stvarnemu uvaževanju, ji ne bi ostalo nič drugega, kakor temeljita izprememba cele organizacije v zmislu samostalnosti obeh panog ter v zmislu samouprave zavarovancev, odstraniti pa bi morala vse birokratične ovire, zlasti popolnoma nepotrebne in neopravičene okrajne urade.

Černy (socialni demokrat) izvaja: Ze pred 16. in 18. leti so delavski zastopniki nastopali za zavarovanje malih obrtnikov. Moji sodrugi so v anketi leta 1896 opozarjali na potrebno zavarovanje samostalnih, pa tudi na to, da ga je treba dobro pripraviti, zlasti da je treba poskrbeti statistični material. Patentirane reševalce malih obrtnikov zadene graja, da so toliko časa pustili v nemar naše opomine in da tudi sedaj niso pri volji, nastopiti pravo pot. Zmešanje zavarovanja samostalnih in delavcev je napačen način ter nasprotuje željam interesentov, katere bi bilo najprej slišati. Pri samostalnih se opaža zadnji čas sprememba nazorov.

Zastopstva obrtnikov in deželne zveze zadrug na Češkem in Moravskem so se izrekle za ločitev obojnega zavarovanja. Opozarjali so, da samostalni ne fluktuirajo tako kakor delavci; zato priporočajo za samostalne avtonomno deželno zavarovanje. Oziralo naj bi se tudi na mnenje bolniških blagajn in okrajnih blagažniških zvez, ki so se — vsaj na Češkem — soglasno izrekle zoper združitev. Temu mnenju so se pridružili zastopniki vseh strank, tudi podjetnikov. Minister precenjuje organizacijske težave; že zdaj se poverjajo občinam, tudi malim, podobne naloge kakor pri pobiranju doneskov za zavarovanje v poljedelskih obratih delujočih oseb zoper nezgode. Precenjevanje prometnih bolniških blagajn kaže, da minister ne pozna stvari.

Smitka (socialni demokrat)

protestira proti podtikanju, da hočemo zavleči zavarovanje samostalnih. Vsi govorniki nasprotniškíh strank menijo, da je edino tako zavarovanje mogoče, kakršno predlaga vladni načrt; mi pa imamo pred očmi boljše zavarovanje, ki tudi samostalnim bolje odgovarja. Že mehanično razširjenje prisilnega zavarovanja na samostalne mora vzbuditi pomisleke. Prisilno zavarovanje je izvedljivo pri delavcih, ker se tudi najrevnejšemu delavcu odračuna donesek od tedenske mezde. Samostalni, ki ne morejo plačevati, pa ne bodo odštevali doneskov, v prvi vrsti zato ne, ker ne pričakujejo nobene koristi. Ali naj se vidi v tem posebno korist, da plačuje 100 samostalnih doneske do smrti zato, da jih osem, ki dosežejo 65. leto, dobi rento, ki je čisto manjša, kakor to, kar dobe danes revščinske oskrbe, ne da bi morali plačevati doneske? Na ta način pa izgubi rentna blagajna velik del tistih doneskov, ki naj ji omogočijo izplačevanje rent. Delavci, katerim se doneski odtegnejo, bodo morali plačevati deficit. Vlada je določila tako nizke rente in za samostalne samo sfarostne rente, ker stopa s tem zavarovanjem na neznano polje, kjer je treba previdnosti. Če je zavarovanje samostalnih samo privesek delavskega zavarovanja, finančno in organizatorično z njim združenega, tedaj je daljni razvoj tega zavarovanja

samostalnih skoraj nemogoč, ampak tudi razvoj delavskega zavarovanja je preprečen. Če bi odsek in zbornica vendar sklenila združitev obojega zavarovanja, ne bi hotel biti med onimi, ki bi nosili odgovornost za tako borno zavarovanje samostalnih. Prihodnja seja je v ponedeljek.

Politični odsevi.

* Zaradi saniranja deželnih financ je bila v soboto pri finančnem ministru seja, katere so se udeležili zastopniki vseh deželnih odborov. Finančni minister jim je predložil nov načrt, po katerem bi se dežele tudi znanprej — in sicer od 1. januarja 1910 do konca 1917 — odrekale doklad na osebni dohodninski davek, nadalje pa tudi od začetka prihodnjega leta deželnih doklad na pivo. Pivna doklada bi se imela poddržaviti in pristeti pivnemu davku. Deželam bi se pa odkazali prebitki iz osebnega dohodninskega davka. Državni davek na žganje bi se zvišal; za sedaj misli fin. minister ostati pri tistem zvišanju, ki ga je predložil Korytowski, namreč 50 vin. pri litru; toda v finančnem ministristvu se izdelujejo načrti, po katerih bi se ta davek zvišal celo za 90 vinarjev, to je za 100 odstotkov ter bi se vpeljal tudi državni monopol na žganje. Tudi državni davek na pivo bi se zvišal za več kakor za deželno doklado, namreč od 34 na 70 vinarjev. Iz teh dohodkov bi se deželam odkazalo 105 milijonov, ki bi se razdelili tako: Polovica po prebivalstvu, četrtina po konzumu piva, četrtina pa po konzumu spirita. Po tem načrtu bi dobile posamezne dežele:

Nizja Avstrija	18,372.500 K
Gornja Avstrija	3,431.000 "
Salcbursko	1,277.500 "
Štajersko	5,221.500 "
Koroško	1,854.500 "
Kranjsko	1,986.000 "
Trst	7,740.000 "
Istra	671.000 "
Goriško	555.000 "
Tirolsko	2,547.500 "
Predarlbersko	405.000 "
Češko	31,114.000 "
Moravsko	11,890.000 "
Slezko	3,361.500 "
Galisko	18,664.000 "
Bukovina	1,986.500 "
Dalmacija	826.500 "

Ker bi pa Moravska, Slezija in Koroška manj dobili, kakor po Korytowskijevem in ker potrebuje tudi Kranjska večjo subvencijo, bi finančni minister dovolil za te dežele še 1 milion, ki bi se razdelil. Skupni odkaz deželam, ki bi zdaj znašal 105 milijonov, bi se vsako drugo leto zvišal za 2 miliona in sicer do leta 1917, tako da bi skupno zvišanje znašalo 18 milijonov kron. Tudi zvišani znesek bi se razdelil deželam po enakem ključu. Zastopniki deželnih odborov niso kaj preveč navdušeni za ta načrt, zastopniki Češke in Moravske so ga celo odločno odklonili. Finančni minister ga pa hoče na vsak način v sredo vložiti v zbornico.

* Jezikovno vprašanje za Dalmacijo so rešili na konferenci, katere so se udeležili Hrvatje, Srbi in Italijani. Sprejela so se sledeča načela: Hrvatičina je uradni jezik v notranji in zunanji službi. Vloge v italijanskem jeziku se lahko rešujejo v italijanskem jeziku. V mestih, kjer je najmanj 30 odstotkov italijanskega prebivalstva, je reševanje italijanskih vlog v italijanskem jeziku obligatorično. V 16 mestih in večjih krajih na obrežju bodo napisali na deželnih uradih dvojezični, drugod samo hrvatski.

* Justični odsek državnega zbora ima dne 27. t. m. sejo. Na dnevnem redu je novi zakon o elektriki.

* Bolgarsko vprašanje je rešeno. Turčija je sprejela pogodbo, katero je predložila Rusija o odškodnini za tribut, ki ga ji je doslej imela plačevati Bolgarska in za orientsko železnico ter je priznala neodvisnost Bolgarske. Turskemu primeru so sledile velevali in zdaj tudi ne izostane priznanje kraljevine. Bolgarija je torej dosegla svoj cilj.

* Bančno vprašanje je porodilo politično komedijo, ki na vso moč vabi satirika, da jo spravi kot burko na oder. Ves teden se že vrše seje avstrijskih in ogrskih ministrov in obe vladi se pogajata, dasi ves svet ve, kakšen more in mora biti rezultat. Madžari žele samostalno ogrsko banko, ki naj bi sklenila kartel z avstrijsko banko. Avstrijska vlada stoji na stališču, da mora ostati dosedanja skupna avstro-ogrsko banka. Vsak stoji na svojem hribu in ne sme drugače. Oba veta to, pa se vendar pogajata z resnobo kakor da niso Madžari nikoli v svojem življenju brali nobenega avstrijskega lista in nobenega poročila iz avstrijskega državnega zbora in kakor da na drugi strani avstrijski ministri nimajo nobenega pojma o ciljih in zahtevah ter o trnu madžarskih neodvisnjakov. Zdaj so srečno tako daleč, da so si povedali, da se ne morejo zediniti. V četrtek so sestavili zapisnik, v katerem se izreka, da se načrt kartelne banke ni mogel izvesti. Ogrska vlada je izdala posebno izjavo, v kateri pravi, da je ogrski načrt propadel, ker je baron Bienerth izjavil, da ne bi dobil zanj v parlamentu ne enega glasu; da je pa Košut predložil tak »znanstveni« in bančno-tehnični material, ki dokazuje, da bi bile kartelne banke v vsakem oziru

uspešne, če jih ne bi avstrijska vlada načeloma odklanjala. Prvo dejanje je s tem zaključeno. Drugo se izvrši na ta način, da predložita Košut in Apponyi kartelni načrt cesarju. Tudi da ga cesar odkloni, je že naprej znano. Potem pride demisijska ogrska vlada.

V četrtek je bil ogrski minister za notranje zadeve grof Andraš pri cesarju na avdienci ter je poročal o splošnem političnem položaju. Cesar je priporočil Andrašju, da naj poskusi razvozlati položaj. To bi bilo le tedaj mogoče, ako bi madžarska neodvisna stranka hotela odstaviti vprašanje samostalne banke z dnevnega reda. Tega pa nihče resno ne pričakuje. Nakaterim poslancem je Andraš izjavil, da ne misli prevzeti ministrskega predsedstva.

Umetnost in književnost.

* Majski list, ki ga je izdala jugoslovanska socialno-demokratska stranka, je pravkar izšel v založbi »Delavske Tiskovne Družbe« v Ljubljani. Izdaja je letos izredno lepa ter je v literarnem in v ilustrativnem delu krasno uspela. Novo je, da ima »Majski List« ovitek; tudi je znatno povečan ter ima brez ovitka 12 strani. Na prvi strani je lepa in zanimiva Vaupotičeva slika, katero tolmači kratka pesem. Potem sledi: Etbin Kristan: Zakaj tako . . . ? (Pesem). — Lev Nikolajevič Tolstoj. — Ivan Cankar: »Lepa naša domovina«. — V. Dorošević: Cesarjevo dobro srce (Kitajska bajka). — Dr. Henrik Tuma: Darwin-Marx. — Amicus: Prijatelj, ali si socialist? — Bojan: Sveta last. — Na planine! (Pesem.) Poleg prve velike slike ima majski list še sledeče ilustracije: Skupina ljudstva v Sidu, ki pozdravlja po volitvi novega poslanca sodruga Vitomira Korača; otroški zbor v Sidu, ki poje socialistične pesmi; portret Leva Nikolajeviča Tolstega; skupina hrvatskih socialistov, ki so bili pod Khuenom preganjani; planinska vinjeta. Tudi papir, na katerem je tiskan majski list, je letos finejši. Uredil ga je Etbin Kristan. Izdajateljstvo se je torej na vsak način potrudilo, da dobe sodrugi za delavski praznik tradicionalni list čim lepši in kljub raznim težavam se je to posrečilo. Kdor ga še ni naročil, naj to stori nemudoma, zakaj pričakovati je, da bodo delavci željno posegli po tej krasni izdaji in ker je natisnjena omejena naklada z ozirom na velike stroške, ga ne bi mogel dobiti, kdor bi se prepozno oglašil. Cena posameznemu listu je 40 vinarjev; organizacije, ki naroči večje število, dobe primeren rabat. Naroča se pri »Delavski Tiskovni Družbi« v Ljubljani, Dunajska cesta 20.

Strokovni pregled.

— Strokovne organizacije v Ljubljani, pozor! 27. aprila zvečer naj pridejo v sobo združenih organizacij zastopniki ljubljanskih strokovnih organizacij na važno sejo.

Anton Kristan, strokovni tajnik.

— Deveturni delavnik za rudarje v Belgiji. V belgijskem parlamentu je bil te dni soglasno v prvem branju sprejet predlog socialno-demokratskih poslancev, da se vpelje povsod deveturni delavnik. Doslej jih je imelo le malo to udobnost; sedaj je delo 60% od 9 $\frac{1}{2}$ ure do 12 ur na štih. Med belgijskimi rudarji dela celo 7000 otrok v starosti od 12 do 16 let. Če pomislimo vse to, šele spoznamo veliko vrednost tega predloga.

— Društvo čevljarjev v Avstriji bo imelo 27., 28. in 29. junija na Dunaju svoj občni zbor. Dnevni red je zelo obširen in pomemben za čevljarje. Kranjska voli enega delegata. Naloga obstoječih podružnic društva čevljarjev na Kranjskem bo, da se domenita: koga se pošlje, kajti treba je enotno postopati. Delegat mora potem prinesiti tudi domov nekaj misli in veselja do dela!

Domače vesti.

— Prihodnja številka »Rdečega Praporja« izide zaradi prvega majnika v petek popoldne, in sicer namesto številke v četrtek in soboto na 8 straneh.

— Proces zaradi nemških tabel, ki se vrši pred ljubljanskim deželnim sodiščem, je v marsikaterem oziru zelo poučen in to in ono povemo, ko bo končan. Za danes pa moramo omeniti neko neslanost, ki nikakor ne more povzdigniti ugleda Slovencev. Narodnjakarsko časopisje se namreč trudi na vso moč, da bi spravilo ta proces v ono vrsto z — zagrebškim. Če nič drugega ne, je to skrajno neokusno. Tam je 53 ljudi, katere predlaga državno pravdnistvo na smrt. Tam je tendenčen proces politično veksatoričnega značaja, ki razburja čitateljstvo po vsi Evropi. Tukaj pa imamo razpravo, ki prav nič ne presega lokalnega ljubljanskega pomena. Naš proces ne more postati imeniten, če se primerja z zagrebškim, ampak če bi bilo ljubljansko časopisje kaj več kakor je, bi se s to primerom degradiralo zagrebško mučenistvo. Takih neslanosti pa vendar ne bi smeli uganjati časopisi, ki hočejo biti resni.

— Za avstrijski »Flottenverein« objavlja poziv ljubljanski »Slovenec«. To je nekako aristokratsko društvo, ki posnema patriotarde v nemški državi in hoče nabirati denar za stavbo bojnih ladij. Menda se na ta način izvršujejo načela »praktičnega krščanstva«, da se zapeljuje ljudstvo

v izdatke za moralne svrhe. Poziv v »katoliškem« listu govori seveda mnogo o »domovini«, o »dragocenem zakladu miru«, o »patriotizmu« i. t. d., a to so vse flavze. Stvar je ta, da je na Dunaju in še ponekod nekaj ljudi, ki bi radi dobili nekoliko ordnov in kaj podobnega, pa se hočejo odlikovati na tuje stroške. Kaj lastnega in pametnega se v takih plemenitih glavah težko izleze, pa posnemajo zato kakor opice, kar vidijo drugje. Že to, da je »Flottenverein« nemška iznajdba, bi moral list, ki hoče biti slovensko-nacionalen, odvrniti od priobčevanja takih oklicev; še bolj pa bi jim to morala braniti krščanska vera, ki je po naših nazorih prepovedovala, ne pa organizirala umor. Hvala bogu, da nismo tako naivni, pa ne iščemo krščanstva pri tistih, ki uganjajo kupčijo z njim.

— Ljubljanska obrtnonadaljevalna šola se bo s prihodnjim šolskim letom preustrojila ter v ta namen preselila iz realke na štiri mestne deške ljudske šole. Imela bo torej štiri oddelke, ki bodo ločeni po strokah in sicer: a) Prvi oddelak »Splošna obrtnonadaljevalna šola«, iz vajencev raznih manjših obrti, bo nastanjena na III. mestni deški ljudski šoli na Vrtači. »Splošna obrtnonadaljevalna šola« bo imela štiri razrede in sicer: pripravljalni tečaj, dva oddelka 1. razreda obrtne nadaljevalnice in 2. razred, 1. oddelak obrtne nadaljevalnice. b) »Strokovna nadaljevalnica za mehanske tehniške obrti« bo nastavljena na I. mestni deški šoli v Komenškem ulicah. Ta šola bo imela 8 razredov in sicer: pripravljalni tečaj in prvi, drugi in tretji nadaljevalni razred s štirimi vzporednicami. c) »Strokovna nadaljevalnica za stavbinske obrti« bo nastanjena na II. mestni deški ljudski šoli na Cojzovi cesti; imela bo 5 razredov in sicer: pripravljalni tečaj in tri nadaljevalne razrede z eno vzporednico. d) »Strokovna nadaljevalnica za umetno oblačilne obrti« bo nastanjena na mestni nemški ljudski šoli na Vrtači ter bo imela tri razrede in sicer: pripravljalni tečaj in dva razreda nadaljevalnice. Voditelji teh štirih šol bodo tačasni voditelji dotičnih ljudskih šol. Učni jezik bo slovenski in poučevalo se bo ob nedeljah in četrtkih od osmih do dvanajstih dopoldne. Večerni pouk torej odpade. Pouk bo trajal 7 mesecev in sicer od 1. oktobra do zadnje nedelje v aprilu, vpisovati se bo pa začelo že 15. septembra. Počitnice med letom bodo iste kakor na ljubljanskih ljudskih šolah. V svrhu te preustrojbe obrtnih nadaljevalnih šol v Ljubljani je sestavil šolski odbor v svoji zadnji seji nov »pravilnik« ter vzel na znanje »učni načrt«. Vzdrževanje šole bo veljalo na leto 20.000 K.

— Otrok utonil. Dne 15. t. m. popoldne ob 4. uri je v Mali Račni utonil štiri leta stari France, sin vdove Marije Košak. Deček je šel neopažen z bližnje njive, na kateri so domači sadili krompir, in kakor pripovedujejo drugi otroci, hotel je v mali korec natočiti vode, pa mu spodrsne in deroča voda ga hipno odnese. Po dvehurnem iskanju so ga našli 200 metrov daleč od ponesrečenega kraja mrtvega.

— V škocijanski jami pri Divači je ponesrečil 22 letni Gombač. Neki večer je bil s prijatelji do polnoči v gostilni. Naenkrat je prosil tovariša, ki je igral karte, naj ga spremi pred hišo, česar pa ta ni storil. Gombač je odšel sam, od tistega časa pa ni ne duha ne sluha po njem. Domačini, posebno obupana mati so več dni živeli v groznem strahu, in brzojavljali na vse strani, če se ne nahaja kje podoben mladenič. Obsla jih je strašna misel — posebno se, ker je nekdo onega usodnega večera videl Gombača sloneti ob zidu prepada, kot da bi mu bilo slabo — ni li morda padel v brezno, ki je globoko kakih 50 metrov! In res so se dali mladeniči navezati na vrvi in se spustili v temno globočino. Na neki kameniti ostrižini so našli čevljev ponesrečenega, kot gotov znak, da je padel v jamo. Po njem pa ni bilo nobenega sledu. Prav tiste dni je bila Reka, ki se izgublja v škocijanski jami, zelo velika; preplavila je bila tudi tisto mesto, na katero je najbrže padel Gombač in voda ga je odnesla s seboj. Kakor znano, se do danes še ne ve, če ima Reka sploh kak odtok nad zemljo in kje da bi bil. Ljudje so iskali Gombača s čolnom daleč v globeli, a brez uspeha. Ker je bil v gostilni bled, se sodi, da mu je prišlo slabo, pa da je tako, ko se je naslonil na ograjo, padel v votlino.

— O praznikih streljati imajo navado v mnogih krajih, čeprav se dogajajo pri takih prilikah vedno nesreče. Tudi letos jih je bilo dosti o Veliki noči. Če bi se zvedelo za vsako, bi se šele prav spoznalo, kako nevarno je to nezmislno pokanje. Na Veliko soboto se je ponesrečil v Pečicah pod Mariborom pri streljanju posestniški sin Berlič. Ranjen ima obraz in roki tako, da so ga morali prepeljati v bolnišnico. Isti dan zvečer se je zgodila nesreča v vasi Jablanec, kake pol ure oddaljeni od gori imenovane. Pri posestniku Jož. Ribiču je eksplodiralo po neprevidnosti domačega sina par kilogramov smodnika in odtrgalo od hiše en zid in duri in neznatno ranilo več oseb. — Hujše nesreče ni bilo, ker je smodnik eksplodiral skozi zid in ne skozi strop. Človek bi vendar pričakoval, da bi starši pri takih množicah se nesrečah, ki se dogajajo ob teh praznikih, znali bolj varno in previdno s smodnikom ravhati in ga shranjevati.

— O izseljevanju v Zedinjene države razposilja notranje ministristvo sledečo informacijo: Ker narašča zadnje mesece izseljevanje v Zedinjene

države in ker se za to sodi, da so naseljevalne razmere v Ameriki ugodne, se naglašajo, da to ni resnično. Razmere se sicer res počasi izboljšujejo v industriji in na denarnem trgu, a izdatno se razmere niso izpremenile na boljše in ni pričakovati, da se izboljšajo v bodočih mesecih. Izdatno izboljšanje se namreč pričakuje, ko se ustvari nov carinski tarif. Le malo delavskih kategorij bo dobilo ono delavno razmerje, ki ga pričakujejo. Zdaj lahko upajo na zaslužek le ženski posli, a le, če znajo angleško in nemško. Nekaj kmetških delavcev rabijo tudi po nekaterih krajih v Ohio, Illinoisu, Minnesoti, Severni in Južni Dakoti ter v Montani, če se razumejo na poljedelsko in živinorejsko delo, dasi preostajajo vsled krize domače delavne moči. Lastniki farm plačujejo mesečno 18—25 dolarjev s prosto hrano in stanovanjem. Za delo na farmah se pa iščejo predvsem mlade moči, ki znajo angleško ali nemško. Rokodelci in drugi izučeni delavci nimajo zdaj prilike, da dobe delo, ker dobe tako delo le stari člani ameriških delavskih uni. Na delo naj ne računajo neizučeni delavci, dninarji, kar velja za tvornice, stavbe in za rudnike; kakor se tudi ne rabijo trgovci, inženirji, zdravniki, arhitekti. V Pennsylvaniji, kjer je dobilo prej veliko izseljencev delo po premogokopih, plavžih, tvornicah, se zdaj le malo pozna, da se je kaj izboljšalo. Podjetniki gledajo, da obdrže staro delavstvo, zato lahko delajo, ne da rabijo novih delavskih moči. Še slabše so razmere v Kaliforniji in sosednjih državah, kjer je veliko brezposelnih avstrijskih državljanov. Za to se mora najodločnejše zdaj svariti pred izseljevanjem.

— Za štajerske deželnozborske volitve se je razvil boj, ki bi se moral imenovati hud, če bi človek sodil le po časopisarskih vesteh. Liberalci so začetkoma ponujali klerikalcem kompromis, ki je pa ostal v zraku in namesto sloge imajo zdaj v časopisju ravs in kavs. Vsaka stranka je postavila zdaj svoje kandidate in vsaka prorokuje svojim slavno zmago. V delavskem razredu so oboji navidezno popolnoma pozabili, da je tudi socialna demokracija na svetu, ki se ne bo dala ne enim, ne drugim mešinič tebič pohrustati. Liberalna, oziroma »Narodna stranka«, je postavila sledeče kandidate: Za kmetške občine okrajev: Šostanj, Slovenji Gradec in Marenberg dr. Anton Božič, posestnik in odvetniški kandidat v Celju. Za kmetške občine okrajev Celje, Laško, Vransko, Gornji grad: dr. Rihard Karba, zdravnik na Vranskem; Fran Gorican, posestnik v Višnji vasi in kmetijski pogovalni učitelj. Za splošno kurijo kmetijskih okrajev: Brežice, Kozje, Sevnica, Laško, Šmarje, Celje, Vransko, Gornji grad, Šostanj, Slovenji Gradec in Marenberg Fran Brinar, nadučitelj v Gotovljah. Za kmetške okraje Brežice, Sevnica in Kozje Ivan Malus, ekonom na Bizelskem. Za kmetška okraja Šmarje in Rogatec Maks Berlig, posestnik, trgovec in poštar v Žetalah. Za skupine slovenskih trgov, Zalec, Gornji grad i. t. d. dr. Vekoslav Kuvovec, odvetniški kandidat v Celju. Nadalje pozivlja narodna stranka v narodno mešanih okrajih, da soglasno volitev sledečih kandidatov, ki so: Za splošni volilni razred vseh spodnjestajerskih mest in trgov Ivan Rebek, ključavničarski mojster v Celju. Za mestno skupino vseh narodno mešanih mest in trgov na Spodnjem Štajerskem dr. Gvido Serneč, odvetniški kandidat v Celju. Za klerikalno »Kmetško zvezo« pa kandidirajo: Splošna skupina, sodni okraji Maribor, Sv. Lenart, Gornja Radgona, Ljutomer, Ptuj, Ormož, Rogatec, Konjice, Slovenska Bistrica: dr. Anton Korošec, državni poslanec, Maribor. Splošna skupina Celje, Laško, Sevnica, Brežice, Šmarje, Vransko, Gornji grad, Šostanj, Slovenji Gradec, Marenberg: Franc Pišek, državni poslanec, Orhova vas. V skupinah za kmetške občine kandidirajo: Za sodni okraj Maribor, St. Lenart, Gornja Radgona, Ljutomer: Franc Robič, deželni odbornik, Gradec; Ivan Rožkar, državni poslanec, Malna. Za sodni okraj Ptuj, Ormož: Anton Meško, župan, Lahonci; Josip Ozmer, župnik, Sv. Lovrenc na Dravskem polju. Za sodni okraj Rogatec, Šmarje: Jakob Vrečko, kmet, Ponikva. Za sodni okraj Celje, Vransko, Gornji grad, Laško: dr. Ivan Benkovič, državni poslanec, Brežice; Alojzij Terglav, kmet, St. Peter v Savinski dolini. Za sodni okraj Brežice, Sevnica, Kozje: dr. Franc Jankovič, zdravnik, Kozje. Za sodni okraj Šostanj, Slovenji Gradec, Marenberg: dr. Karl Verstovšek, profesor, Maribor. Kakor smo že javili, kandidirata za socialno demokracijo v četrtem razredu (ki je delavski, ne pa »splošni«) na Spodnjem Štajerskem sodruga Sitter iz Trbovelj in Kitek iz Pragerskega. Volitve se začne dne 7. maja v četrtem volilnem razredu.

Zadnje vesti.

Zaključek ogrske komedije. Budimpešta, 26. aprila. Na današnji seji državnega zbora je podal ogrski ministri predsednik Wekerle sledečo izjavo: Avstrijska vlada je odklonila načrt kartelne banke. Zato daje ogrska vlada, ki ne more več nadaljevati pogajanj v bančnem vprašanju, svojo demisijo in vabi zbornico, da se odgodi do konca krize.

Zavzetje Carigrada.

Obsedno stanje v Carigradu. Carigrad, 26. aprila. Generalni nadzornik žandarmerije in

policije Galib je izdal razglas, ki ima sledečo vsebino:

1.) V tem hipu, ko je vlada pokazala svojo moč proti rebelom in reakcionarcem, je potrebno, da pokaže vsakdo hladno kri z besedo in dejanjem in da se vzdržuje vsakega čina, ki bi mogel vznemirjati prebivalstvo. Imajo se torej opustiti vsi hujskajoči klici in govori in se nima tekati po ulicah.

2.) Ker je varstvo miru in reda odkazano solunskim četam, žandarmeriji in policiji, se poziva vsakdo, da se pokorava njihovim naredbam. Po osmih zvečer je prepovedano hoditi po ulicah ter od hiše do hiše brez luči. V izvenrednih slučajih se mora obvestiti policija.

3.) Prepovedano je nositi orožje.

4.) Vojaki, ki so se udeležili nemirov, izroče orožje. Za vzdrževanje miru so izdane posebne odredbe. Večji del upornikov je aretiran, drugi so zbežali. Trgovine lahko ostanejo odprte in vsakdo lahko izvršuje svoj poklic.

Narodni zbor v Štambul. Carigrad, dne 26. aprila. Včeraj je imel narodni zbor sejo v San Stefanu ter je odobril oklic glede na obsedno stanje. Potem je sklenil, zbrati se danes dopoldne ob desetih v parlamentu v Štambul.

Ministrski svet. Carigrad, 26. aprila. Včeraj je bil v palači velikega vezirja ministrski svet. Okrog 4 ure popoldne je bil poklican šejk-ul islam, ki se ni udeležil seje, temveč je v posebni sobi čakal na sklepe kabineta. Nekaterim žurnalistom, ki so ga izpraševali, je dejal, da izpremembra na prestolu ni bila na dnevnem redu.

Izet paša. Carigrad, 26. aprila. V jildiskih krogih se razširja govorica, da je dogodka dne 13. aprila priredil in organiziral drugi tajnik sultanov Izet paša.

Enver bejeve napovedi. Dunaj, 26. aprila. Carigrajski dopisnik dunajske »N. F. Presse« je imel včeraj z Enver bejem pogovor o glasovih, da je sultan pripravljen, žrtvovati vse svoje imetje za rešitev svojega življenja. — Enver bej je govoril najprej o obsednem stanju ter dejal: »To je bil prav neprijeten, ampak neizogiben korak.« Na vprašanje, če se bo Jildiz upiral, je Enver bej odgovoril: »Ne. Upor palače je zlomljen vsled kapitulacije vojašnic Tasizla in Taksim. Danes so se vdale zadnje čete iz palače; izročile bodo orožje. Palača je zdaj zasedena z našimi četami.« — Poročevalec je vprašal: »Ali je res, da se je predstojništvo vojašnice Selimfe skrilo v neki gozd?« — Enver je odgovoril: »Ne. Predstojništvo se je vdalo po kratkem, neznatnem boju.« — Ta hip je prinesel ordonančni žandar Enver beju pismo. Ko ga je Enver bej prebral, je dejal: »Jutri imamo sitno delo.« — »Zelo tožavno?« — Enver odgovori s povdarkom: »Najtežje, a zadnje.« — »Ali se ubije?« — »Nič se ne more reči.« — »Kje je pa Rešad?« — »Kakšen Rešad?« — »Prestolonaslednik. Ali je v Ali je v Jildizu?« — »Ne. Menda je svoji palači.«

Razporeženje proti sultanu. Carigrad, 26. aprila. Odlične osebnosti v macedonski vojski potrjujejo, da je razporeženje sovražno sultanu. Nekateri oddelki jildiskih čet so razburjeni proti Abdul Hamidu. Večji del prebivalstva in skoraj vsi nižji častniki pričakujejo, da se to noč odstavi sultan in razglašeni novi vladar.

Sultan ostane? Dunaj, 26. aprila. Dopisnik »Nove Preše« brzojavlja, da je vrhovni zapovednik Mahmud Ševket izjavil, da Abdul Hamid za sedaj ne odstopi.

Mnenje v Parizu. Pariz, 26. aprila. V tukajšnjih političnih krogih se zatrjuje, da se noč odstavi sultan. Šejk-ul-islamov »fetva«, ki izreka odstavitev Abdul Hamida, ker je krivoprisežnik in nevrednež, je že pripravljen. V mladoturških krogih se misli, da pride sultan pred posebno sodišče.

Skoplje. 26. aprila. Tukaj se opaža v vseh krogih živahno gibanje proti sultanu, ki je kriv, da je prišlo do prelivanja krvi. Sicer je tukaj in v celi Albaniji mir.

Položaj v Mali Aziji. Carigrad, 26. aprila. »Osmanischer Lloyd« javlja, da je položaj v Bejrutu in v libanonski pokrajini zelo kritičen. Jutri ima priti truplo ubitega poslanca Arslana, pa se pričakuje, da ljudstvo napade vojake. Konzuli so prosili, naj se odpošljejo bojne ladje v Bejrut. V Latakiji je armenski misionar že od včeraj v ognju. Mnogo prebivalcev je masakriranih. Angleške in francoske bojne ladje križajo ob obrežju. V Bejrut sta prišli ena angleška in ena francoska bojna ladja.

Berlin. 27. aprila »Lokal-Anzeiger« javlja, da ostane sultan po imenu vladar. Zidovje Jildiza se poruši, jildiška kasarna se odstrani, palača bo imela samo navadno stražo. Včeraj je bila deputacija Madoturkov pri sultanu. Z njimi sta bila Tefik in Edem paša ter 4 ministri. Sultan je dejal, da ni želel odpora vojakov. Sinoči je bil v mestu mir. Tuhtam se vidi voditi aretirane vojake, zofte, hodže in druge osumljene reakcionarce.

Carigrad. 27. aprila. Abdul Hamid izraža željo, da bi odšel kot privatnik na otok Ciper. Ali bej, ki je s poveljnikom palače Menduk pašo vodil predajo Jildiza, je dejal, da je bil sultan ves čas miren in je samo dejal: Glavno je, da se prepreči vsako tuje vmešavanje.

Iz štranke.

O Idriji. Sodrug, delavci, delavke, prijatelji! udeležite se v polnem številu manifestacije na dan 1. majnika! Kdor čuti z nami, ta naj manifestira z nami! Prvi maj je edini delavski praznik, torej delavci in somisljeniki, stopimo vsi na plan, da pokažemo, da znamo ceniti naš veliki dan! Slavnostno praznovanje se vrši po sledečem sporedu: Dne 30. aprila razsvetljava hiša, ob 9. pa javno predavanje v prostorih rudniškega društva. Dne 1. maja zjutraj ob 5., zbirališče na Gorenjem trgu, ob 1/6. obhod po mestu z zastavo in godbo na čelu do Leopoldovega predmestja, od tam na Brutove in nazaj pred gostilno Antona Kogea. Ob 9. dopoldne v pivarni pri »Črnem orlu« velik javen ljudski shod z dnevnim redom: Politični položaj in zahteve delavstva. Popoldne ob 1. zbirališče pred gostilno A. Kogea, od tam odhod okrog mesta na Zemljo, kjer se vrši velika ljudska veselica s sledečim sporedom: 1.) Slavnostni govor, 2.) godba, 3.) srečanje, 4.) ples. Vstopnina 20 vin. za osebo, otroci izpod 7 let so prosti. V slučaju slabega vremena se vrši veselica z istim sporedom v pivarni pri »Črnem orlu«.

Društvene vesti.

Š Iz Idrije. Kolesarji, pozor! Kolesarsko društvo »Sloga« v Idriji se udeleži praznovanja prvega maja. Prosi se vse člane, da pridejo ta dan zjutraj točno ob 5. uri z okrašenimi kolesi na Stari trg. — Po obhodu izlet v Spodnjo Idrijo na postajo gosp. Štefana Lapajna. Popoldne točno ob 1. uri zbirališče pred društvenimi prostori (gostilna Anton Kogej), potem odhod k veselici na Zemljo. Reditelja: Ivan Gnezda in V. Poženel. Odbor.

Dopisi.

Celje. V soboto 17. t. m. je sklicala »Narodna stranka« v Gaberjah pri Celju v novem salonu »Sokolskega Doma« volilni shod, na katerem se je predstavil kandidat učitelj Briner. Shoda smo se tudi mi socialni demokrati udeležili v polnem številu. Govornik kandidat Briner ni znal nič drugega povedati, kakor da je prijatelj pomnoženja šolstva in povišanja učiteljskih plač, o svojem programu je rekel, da ljubi svojo domovino in da kandidira protiklerikalno. Potem se je oglasil za besedo sodrug Ivan Bizjak, ki je izjavil, da ako bi bili pravi protiklerikalci, ne bi bili pisali kmetški zvezi dvoje pisem, po katerih so se hoteli združiti z njimi, ker pa jih niso marali, kriče sedaj, da so protiklerikalci. To se vidi prav tako, kakor da morajo biti, ker jih že klerikalci tudi več ne marajo. Nadalje je sodrug Bizjak izjavil, da jim ne moremo zaupati, da bi njih poslanci zastopali interese delavskega ljudstva, ker imamo dosti vzgledov od poslancev iste barve iz kranjskega deželnega, kakor tudi iz državnega zbora. Na volilnih shodih so vedno nosili sladka usta in so obetali delavstvu, kako ga bodo zastopali, kadar so pa bili izvoljeni, so bili vedno pripravljeni, izdati delavca, kadar mu je bilo treba kaj v prid storiti. Rekel je tudi, da so v kranjskem deželnem zboru vedno obetali splošno in enako volilno pravico; kadar pa je bil čas, jo narediti, so se skrili pred svojimi obljubami; vpeljali so pluralno volilno pravico, po kateri so rajši dali petdesetim nemškim veleposestnikom 10 mandatorov kakor pa delavstvu enega. Pred volitvami so se združili s klerikalci, da so preprečili vsaki pristop delavskih zastopnikov v deželni zbor. Nadalje je rekel, da je tudi državni poslanec Roblek obetal rešiti delavce, om pa je pristal agrarcev, ki so proti carinski pogodbi z balkanskimi deželami, vsled česar se podražuje delavcu živež. Izjavil je tudi, da so socialni demokrati prvi, ki so za razvoj šolstva in povišanje učiteljskih plač, pa ne za Ciril in Metodovo šolo, v katere nastavljaše šolske sestrice, temveč za svobodno šolo. Nadalje je pozval volilce, da kateri ima nekoliko svobodnega v sebi, naj voli 7. maja sodruga Sitarja iz Trbovelj, ki kandidira na socialnodemokratskem programu, ki edini je reševalni za delavsko ljudstvo. Burno odobravanje je sledilo govorniku, ob čemer so pa prišli ti nacionalni doktorčki čisto ob zavest; motili so ves čas govornika, ki pa jih je znal dobro zavrniti. Potem pa so začeli očitati socialnim demokratom, češ, da so se v Idriji združili s klerikalci in da niso za razvoj slovenskega jezika in da se niso pri zadnjih kravalih potegnili za Slovence in da sodrug Resel ni deloval za slovensko šolo v Mariboru, naker jih je pa sodrug Bizjak pošteno zavrnil in je rekel, da imamo bolj potrebne stvari za reševanje, kakor pa da bi si dali za nacionalne fraze glave razbijati in da sodrug Resel ni nikdar zamenjal šolskih razmer, temveč je pri vsaki priliki deloval za šolstvo sploh. Nadalje je dejal, da Idrijski sodrug delajo samostojno brez vsakega sklepa s klerikalci in so sodrug v Trstu pripravili tako daleč, da se slovensko lahko svobodno govori. Izjavil je sodrug Bizjak, da se ne bomo dali celjskim doktorčkom za nos voditi, temveč si bomo delavci sami naredili politiko in sami se bomo rešili iz sedanjega gmetnega stanja na socialno-demokratski program brez nacionalnih doktorčkov. To je pripravilo to nacionalno gospodo čisto ob glavo; rohnili so v govornika kakor levi, posebno se je odlikoval ključavničar Rebek, ki smo mislili, da bo

iz kože skočil. Nazadnje se kandidature na glasovanje niso dali. Rekli so, ti tako ne glasujejo za nas. Po shodu se je ljudstvo mirno razšlo. Imeli so stražo pred dvorano — enega orožnika in policaja zastonj.

Raznoterosti.

† **Zakopani milijoni predsednika Castra.** Kakor «Petit Parisien» piše, je poprejšnji predsednik ljudovlade Venezuele, Castro, zakopal svoje premoženje na jako varnem mestu, predno je odšel v Evropo. To premoženje znaša več milijonov. Zdaj pa, ko ne sme več prestopiti venezolanskega ozemlja, je pa poslal svojo soprogo, da dvigne dragocenosti. Sedanji predsednik Gomez je za to nakano Castrovo izvedel in bo dal njegovo soprogo strogo nadzorovati.

† **Don Romolo Murri okakomuniciran.** Iz Italije je došla vest, da je izrekel papež Pij X. veliko cerkveno prokletstvo nad znanim izredno nadarjenim vodjem kršč. socializmov v Italiji, ki je bil zadnjič tudi izvoljen v drž. zbor, don Romolom Murrijem. — Murrijev «greh» se da kratko značiti tako, da se ni hotel in ni mogel navdušiti za tisti glasoviti «demokratizem», čegar duševni očetje in javni voditelji so škofje in drugi enaki «demokratje». Oficijelno dolže Murrija, da se nagiba k socializmu in republikancem.

† **Hryaška vlada je prepovedala nositi orožje** in hraniti streljivo vsem osebam, ki niso v javni službi, v kateri orožje neobhodno rabijo in celo omejila prodajanje orožja in streljiva. V osmih dneh se mora vse orožje in vse municije izročiti oblastim, ki jih bodo shranile. Tujci, pri katerih se bo našlo orožje, bodo izgnani. Orožni listi ne veljajo. Vlada je izdala tudi ostre odredbe glede oglašanja tujcev. Gospodarji morajo tudi takoj, ako na tujčevem obnašanju opazijo kaj «sumljivega», to javiti oblasti.

† **Revolta v prisilni delavnici.** V prisilni delavnici za ženske v Lankovicu na Štajerskem je v sredo prišlo do pravcate revolte. Ženske, ki so delale na vrtu, so najprvo razbile okna na gredicah. To je bil znak za splošno revolto. Ženske, ki so bile na poslu v drugem nadstropju, so razbile, kar jim je prišlo pod roko: Šipe, stole, mize, podobe itd. Ko so vse rabile, so razbite in zlomljene stvari metale skozi okno. Posredovati so morali orožniki iz Lankovica in Köflacha. Vzrok revolte je baje slaba hrana.

† **Anarhističen napad.** V Hoboksu so poizkusili anarhisti pognati most v zrak. Pok je bil tak, da so popokale šipe dva kilometra daleč. Viadukt je le malo poškodovan. Napad je izvršilo 40 odpuščenih delavcev.

Odločbe obrtnih sodišč.

Prilobuje dr. D.

XXVI. Tožitelj, ki je 7. aprila 1905. pri tožencu vstopil kot pomočnik-mehanik proti mezdi 47 v od ure ob deseturnem delavniku in ki je delavsko razmerje razrušil 28. decembra 1906., zahteva mezdo za oba božična praznika (25. in 26. decembra 1906.) v znesku 9 K 40 v. Dostavlja pa, da oba praznika ni delal in da mu toženi ni nikoli plačeval praznikov.

Toženec odgovarja, da praznikov, ob katerih se ni delalo, ni plačeval nikdar. Ker starejši delavci s tem niso bili zadovoljni, se je v novembru 1906 z nekaterimi pomočniki, kot zaupnimi možmi, domenil, da bodo v bodoče oni pomočniki, ki so že dve leti pri njem na delu, plačani za praznike, ob katerih se ne bo delalo. Oni pomočniki, ki niso še dve leti na delu pri njem, pa ne dobijo praznikov plačanih, če se ne bo delalo, ampak za tiste praznike, ob katerih bodo delali, jim plača pogojeno mezdo od dneva ali od ure in poleg tega še 50 odstotkov doklade.

Tožitelj prereka ta odgovor. Priči A in B pa potrđita toženčeve navedbe. Prvi je naznanil dogovor s tožencem-delavcem svojega oddelka; drugi pa ni mogel povedati; je-li bil tožitelj obveščen o tem dogovoru. Tožitelj je nato pripomnil, da ne dela v A-ovem oddelku, kar je toženec potrđil, in da ga tudi delovodja B ni obvestil v dogovoru. Tožba je bila zavržena.

Razlogi: Sodišče ni moglo po izjavah prič smatrati za dokazano, da je bil tožitelj obveščen o dogovoru, sklenjenem v novembru 1906 glede mezde za praznike med odposlanci pomočnikov in med tožencem. Vkljub temu je morala biti tožba odbita. Tožitelj je delal za mezdo od ure.

Pri mezdi od dneva ali od ure se plačuje mezda za toliko dni ali ur, kolikor se je delalo; torej ne sodi za praznike, ob katerih se ni delalo, nobena mezda; kajti kjer ni dajave, se ne more terjati protidajatev. Tožitelj oba praznika, za koja zahteva mezdo, ni delal; zato ne more dobiti tudi nobene mezde.

Restavrant 'International'

Reselj: va cesta 22.

Cenjenim sodrugom najuljudneje naznanjam, da otvorim

v soboto, dne 1. majnika popolnoma na novo opremljen

vrt s kegliščem

in lepim prostorom za balin.

Točila bodem kakor doslej pristna dolenska vina in sveže Perlesovo pivo.

Na razpolago so vsi slovenski, nemški in italijanski delavski listi.

Za obilen poset se priporoča

Marija Petrič

restavraterka.

10 zapovedi za zdravje

lično tiskane, vpošlje poštne prosto in zastonj lekarnar 24—17

Trnkóczy v Ljubljani.

Dobijo se tudi osebno v njegovi lekarni.

Modni salon

M. Sedej-Strnad

Ljubljana

13—4

Prešernove ulice št. 3 (v palači „Mestne hranilnice“)

priporoča cenjenim damam svojo bogato zalogo klobukov najnovejših fason in najfinejšega okusa.

BLUZE

v težki svili, volni in drugim modnim blagu, v krasnih modelih, najnovejša modna krila, kostuma, dežne plašče, otročje oblekce, krstno opravo, prepdasnike, vsevrstno perilo in druga oblačila. Najfinejše otročje kapice, klobučke, plaščke, pariške modroce, nogavice, rokavice, jopice in druge pletenine. — Fine zavratnice, naramnice, ovratnike, srajce in drugo perilo za gospode priporoča največja narodna konfekolja

M. Krištofič-Bučar

Stari trg 28 Ljubljana Stari trg 28

Zunanja naročila se izvršujejo takoj in ceno. Cene radi male režije brez konkurence. 52—23

Največja zaloga,

najboljša in najcenejša trgovka za naročevanje ozir. nakupovanje!

Čoplov za pleskarje, sobne slikarje, zidarje, mizarje.

Lakov, pristnih angleških za vozove.

Emajline prevlake, pristne, v posodicah po 1/2, 1/4, 1/8 in 1 kg. 104—39

Jantarjeve glazure za pode. Edino trpežno in najlepše mazilo za trde in mehke pode.

Voščila, štedilnega, brezbarvnega in barvastega za pode; najcenejše in najboljše.

Rapidola, pripravnega za vsakovrstne prevlake.

Brunolina za barvanje naravnega lesa in pohištva.

Olje in mazilo za stroje, olje proti prahu.

Ustanovljeno 1. 1832.

Adolf Hauptmann v Ljubljani

Ustanovljeno 1. 1832.

I. kranjska tovarna oljnatih barv, firnežev, lakov in steklarskega kleja.

Zahtevajte po vseh gostilnah, kavnarjah in brivnicah **Rdeči Prapor**

Za veselice

in druge prireditve korijandoli, šaljive predmete za bazar, lampione, za šaljivo pošto izredno cene in lepe razgladnice, serpentine i. t. d. priporoča

Ivan Vrečko

52—4

Ljubljana, Sv. Petra cesta 31.

Trgovina s papirjem.

Telefon št. 177

52—39

L. Tomažič

zaloga piva

v Spodnji Šiški pri Ljubljani.

Gosp. gostilničarjem in p. n. slavnemu občinstvu priporočam

zagrebaško in : češko pivo :

Prva domača slov. pivovarna G. Auerjevih dedičev

v Ljubljani, Wolfove ulice št. 12 --

pod novim strokovnim vodstvom priporoča slavnemu občinstvu in spoštovanim gostilničarjem svoje novo varjeno, priznano izborno pivo v sodeih in steklenicah.

Ustanovljeno leta 1855.

Številka telefona 210.

Ustanovljeno leta 1855.

10—4

Izdajatelj in odgovorni urednik Fran Bartl.

Tiska Iv. Pr. Lampret v Kranju.